

ONDER DE
PARAMARIBOOM

Johan Fretz

IN MAKKELIJKE TAAL

Dit boek heeft het keurmerk Makkelijk Lezen

Voorwoord

De grote mensen vroegen me altijd waar ik vandaan kwam. ‘Dordrecht’, zei ik dan. Maar dat was niet het goede antwoord. Ze vroegen me waar ik écht vandaan kwam. Ik begreep ze niet. Dachten ze soms dat ik loog? Volgens mijn vader kwam ik uit mama’s buik. Maar dat geloofde ik niet. Want ik was veel te groot voor mama’s buik. Toch zei ik dan tegen de grote mensen: ‘Ik kom uit de buik van mama.’ ‘Ah’, zeiden ze dan. ‘En waar komt mama vandaan? En papa?’

Nu wist ik wat ze bedoelden. ‘Papa komt uit Den Haag’, antwoordde ik. ‘En mama komt uit de paramariboorn. Dat is een boom aan de andere kant van de zee.’

En in die boom groeien zwarte mensen zoals mama en Ruud Gullit.'

De grote mensen lachten dan hard. Daar begreep ik niets van. Want ik sprak de waarheid. Als kind heb ik vaak aan die boom gedacht. Hoe zag hij eruit?

En waar rook hij naar? Naar roti, de Surinaamse pannenkoeken? Of naar kokos? Natuurlijk begreep ik later waarom de volwassenen om mijn antwoord moesten lachen.

Voor mij was die boom toen al een land geworden. Een land waar ik niets van wilde weten.

Als jongen haatte ik mijn moeder. Misschien haatte ik haar omdat ze gek was geworden. In ieder geval kreeg ik een grote afkeer van alles wat met Suriname te maken had. Ik werd alleen al boos om het accent van mijn moeder. En als ze Surinaams sprak, riep ik: 'Hou op! We wonen in Nederland. En we praten hier Nederlands!'

Ik zei heel nare dingen tegen mijn moeder. Maar ik had dat zelf niet in de gaten. Omdat ik bezig was met overleven. Mijn naam was Johannes. En ik woonde in een achterbuurt van Dordrecht. Mijn Hollandse naam sprak ik graag uit. Want ik vertelde er iets belangrijks mee aan de blanke mensen: Ik ben een van jullie. En ze geloofden me. En zelf dacht ik bijna nooit meer aan mijn Surinaamse bloed.

Maar soms keek ik naar een oude foto van mijn grootvader. Door die foto wist ik zeker dat mijn 'opa Miel' een échte zwarte man was geweest. Hij was veel donkerder dan mijn moeder, echt een 'neger'. Maar dat woord mocht ik van mijn moeder niet zeggen. De laatste tijd bekijk ik die foto van mijn zwarte opa heel goed. Want ik herken iets van mijzelf in hem. Hij en ik lijken op elkaar. Dat weet ik sinds ik zijn gedichten heb ontdekt. Maar goed, nu ga ik te snel. Laat ik bij het begin beginnen.

DAG o

Goed, ik land dus met het vliegtuig in Paramaribo. Ik ben 29 jaar. Nooit eerder wilde ik hiernaartoe. Want ik had hier niets te zoeken. Ik was gemengd, een halfbloed, gewoon Hollands. En dat wilde ik ook graag zijn. Toch zegt de zwarte piloot bij de uitgang van het vliegtuig tegen me: 'Welkom thuis, jongen.' Ik verbeter hem niet. Ik knik en loop de trap af. De andere passagiers lopen voor me uit. Over de landingsbaan gaan ze naar de aankomsthal. Het zijn bijna allemaal Surinamers.

Later sta ook ik in de hal. Er zijn twee rijen. Eentje voor toeristen zoals ik. En eentje voor inwoners van Suriname.

Bij de bagageband wacht ik op mijn koffer. Dan zie ik het meisje met de rugzak. Ze zat bij me in het vliegtuig. En ze viel me meteen al op. Want ze was een van de weinige blanke reizigers. Ik knik naar haar. Maar ze kijkt dwars door me heen. Ineens weet ik waarom. Voor haar ben ik hier op vliegveld Zanderij een van de anderen. Want ik ben een Surinamer, met ander bloed. Zij is hier als blanke alleen.

Buiten staan mannen met kartonnen bordjes. Een zwarte kerel van mijn leeftijd houdt een bordje met mijn naam omhoog.

‘Fretz!’, roept hij blij. ‘Jij bent Johannes Fretz toch, de schrijver?’

Hij drukt zich tegen me aan en klopt op mijn rug.

‘Broeder,’ zegt hij, ‘welkom in *Mama Sranan*.’

‘Dank je’, zeg ik.

‘Ik ben Clyde’, zegt hij. En hij pakt de koffer uit mijn handen.

‘Kom, de wagen staat daar!’, roept Clyde. ‘Mevrouw Forgeron wacht op ons. Je bent met SLM gekomen, toch?’

Ik knik en volg hem over de parkeerplaats.

‘Hoe was het eten?’

‘Prima’, zeg ik.

‘Dat dacht ik! Ik vlieg alleen met SLM. Bij KLM krijg je van dat Hollandse eten, pasta en zo.’

Clyde kijkt me aan. ‘We hebben je trouwens overgeplaatst naar hotel Eco Resort. Want hotel Torarica is helaas vol.’

Ik zeg dat het geen probleem is.

In een blauw busje brandt licht. Yvette Forgeron zit achter het stuur. Clyde legt mijn bagage in de kofferbak. Ik ga naast Yvette zitten. Ze slaat me vriendelijk op de schouder.

‘Zo, Fretz, welkom. Daar ben je dan!’

Slechts één keer eerder heb ik haar ontmoet. Dat was in een café in Amsterdam. Daar vertelde ze me van alles over Suriname. En ik vertelde haar dat ik me Nederlander voelde. Maar dat ik sinds kort toch nieuwsgierig was geworden naar mijn moederland. ‘Zeg, Fretz,’ zei ze toen, ‘ik vind dat jij rond de verkiezingen een optreden moet geven in Suriname, een lezing. Ik regel dat soort culturele dingen.’

Clyde slaat de kofferbak dicht. Hij komt achterin zitten, en Yvette start de motor. Ze heeft dezelfde huidskleur als mijn moeder: donkerbruin. Ik schat haar op een jaar of veertig.

Het busje komt in beweging.

‘Je weet dat we over een week al gaan stemmen?’, vraagt Clyde.

‘Zeker!’, zeg ik. ‘Spannend, toch?’

‘Ach,’ zegt Clyde, ‘we weten allemaal dat Bouta gaat winnen.’

De luchthaven verdwijnt uit zicht. We rijden over landwegen. Ik druk mijn gezicht tegen de ruit. Maar in het donker zie ik weinig.

Dan rijden we een stedelijk gebied binnen. Zo te zien zijn het buitenwijken. Want er zijn weinig hoge gebouwen. En er zijn nauwelijks lichtreclames.

‘Is dit een voorstad?’, vraag ik.

Clyde en Yvette barsten in lachen uit.

‘Hoor hem!’, roept Clyde. ‘Jij bent grappig.’

Dan zegt Yvette: ‘Dit is geen voorstad, Fretz. Dit is het. Welkom in Paramaribo!’